

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”

Istoria ilustrațiilor contemporane pentru copii în
Transilvania

Cazul ilustrațiilor din revista pentru copii „Napsugár”

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător științific:

Prof. Em. Dr. Andrei KOVÁCS

Candidat:

Olívia ANGYAL

Cluj-Napoca

2025

I. Capitol- Introducere	9
1.0 Introducere	9
2.0 Istoria cercetării ilustrațiilor pentru copii din Ungaria și Transilvania	12
3.0 Istoria cercetării ilustrațiilor de basme	16
3.1 A doua eră a ilustrațiilor din Ungaria și Transilvania (ilustrațiile din Transilvania din perspectiva celor din Ungaria)	19
3.2 Ilustrațiile de povești din Ungaria din prima jumătate a secolului XX.	19
3.3 A doua jumătate a secolului XX.	21
3.4 Ilustrațiile din Transilvania din anii 50 până la începutul mileniului XXI.	23
4.0 Originea așa numitului „iconic turn”	32
II. Capitol – Ipoteză	34
III. Capitol- Metodologia cercetării	39
1.0 Sursele cercetării	39
2.0 Sursele primare	40
2.1 Arhivele editoriale	41
2.2 Arhivele revistei pentru copii „Napsugár”	42
2.3 Analiza ilustrațiilor	43
3.0 Surse secundare	43
4.0 Ateliere și grupuri de ilustratori din a doua jumătate a secolului XX.	49
5.0 Ilustrații pentru copii din revista „Napsugár” între 1957-1989	53
5.1 Caracteristici stilistice ale ilustrațiilor din revista „Napsugár” între 1957-1970	58
5.2 Caracteristici stilistice ale ilustrațiilor din revista „Napsugár” între 1970-1978	61
5.3 Caracteristici stilistice ale ilustrațiilor din revista „Napsugár” între 1978-1989	62
5.4 Caracteristici stilistice ale ilustrațiilor din revista „Napsugár” între 1990-2000	65
6.0 Ilustrațiile din revista „Napsugár” de la începutul mileniului XXI. până în prezent	68
6.1 Ilustrații pentru copii din revista „Napsugár” între 2000-2009	69
6.2 Ilustrații pentru copii din revista „Napsugár” între 2009-2022	72
7.0 Prezentarea marilor ilustratori	78
7.1 Andrásy Zoltán	78

7.2 Árkossy István	80
7.3 Cseh Gusztáv	81
7.4 Deák Ferenc	82
7.5 Paulovics László	84
7.6 Tóth László	85
7.7 Soó Zöld Margit	86
7.8 Ruzs Lívia	88
7.9 Venczel János	90
7.10 Unipán Helga	91
7.11 Feszt László	93
7.12 Feszt László Jr.	95
7.13 Arz Helmut (Helmut von Arz)	96
7.14 András László	97
7.15 Bene József	98
7.16 Csapó Réka	100
7.17 Finta Edit	100
7.18 Florian Milan	101
7.19 Fodor Nagy Éva	103
7.20 Forró Ágnes	104
7.21 Fux Pál	106

7.22 Hadai Geier Klára	107
7.23 Horváth Gyöngyvér	108
7.24 Kádár Zoltán	109
7.25 Kazinczy Gábor	110
7.26 Kopacz Mária	111
7.27 Kovács Károly	113
7.28 Krajnik Ilona	114
7.29 Máthé István	115
7.30 Müller Katalin	115
7.31 Nagy Géza	116
7.32 Novák Ildikó	117
7.33 Plugor Sándor	118
7.34 Porzsolt Borbála	119
7.35 Starmüller Katalin	120
7.36 Sághi Annamária	121
7.37 Sipos László	122
7.38 Surány Erzsébet	124
7.39 Székely Géza	125
7.40 Szilágyi Béla	126
7.41 Szőcs (Klein) Ágnes Vera	126
7.42 Tasnádi József	128

7.43 Tollas Júlia	129
7.44 Vass Tamás	130
7.45 Witlinger Margit	131
7.46 Zolcsák Sándor	131
8.0 Marii ilustratori ai revistei pentru copii „Napsugár” de la începutul mileniului XXI. până în prezent	132
8.1 Bak Sára	132
8.2 Csillag István	133
8.3 Darvay Tünde	134
8.4 Fazakas Ildikó	137
8.5 Guba-Kerekes Zsuzsa	140
8.6 Jánosi Andrea	140
8.7 Hatházi Rebeka	145
8.8 Karda Zenkő	146
8.9 Keszeg Ágnes	147
8.10 Kürti Andrea	148
8.11 Márton Éva	150
8.12 Mezei Ildikó	151
8.13 Moldován Mária	152
8.14 Molnár Krisztina	153
8.15 Orosz Annabella	155
8.16 Pojum Edith	158

8.17 Szabó Zelmira	161
8.18 Szilágyi Tosa Katalin	165
8. 19 Szucher Ágnes	167
8.20 Tomos Tünde	168
8.21 Vass József	172
IV. Capitol- Concluzii și Sinopsis	173
V. Bibliografie	200
VI. Anexă- Un volum ilustrat a lucrării	218

Rezumatul tezei

Arta cărților apărute în limbă maghiară din Transilvania și mai special istoria particulară a ilustrațiilor pentru copii începe în anul 1919, când Transilvania a fost anexat României. ¹În decursul ultimului secol putem distinge trei perioade excepționale de înflorire. Prima între 1920-1944, care cuprinde perioada interbelică; a doua între 1957-1989, era comunismului și a treia perioada din 2009 până în prezent, caracterizat prin schimbările începutului mileniului XXI, care pune mare accent pe ilustrații, încât se șterg barierele între artele autonome și genurile ilustrațiilor.

Scopul prezentei cercetări îl constituie investigația ilustrațiilor contemporane pentru copii din Transilvania, căutând răspunsuri la următoarele întrebări:

- *Care sunt perioadele stilistice ale ilustrațiilor contemporane pentru copii din Transilvania și prin ce se caracterizează ?*
- *Care au fost cei mai însemnați reprezentanți ale acestor perioade stilistice?*
- *Cum au reacționat ilustratorii la întâmplările semnificative ale perioadei în care trăiau?*
- *Cum au încercat ilustratorii să atragă atenția asupra importantelor probleme sociale prin arta vizuală sau să exprime idei contra ideologiei comunismului printr-un limbaj artistic cu sens figurat?*

În urma căutării răspunsurilor la întrebările menționate mai sus am început să adun o vastă listă de surse de referință și revistele pentru copii s-au dovedit fiind cele mai potrivite pentru acest scop. Printre ele revista pentru copii „Napsugár” având bogate surse de ilustrații, mai ales din a doua și a treia perioadă de înflorire a ultimului secol.

Perioada între 1957-2022 mi-a dat bogate surse a lucrărilor a 153 de ilustratori, printre care 67 sunt prezentați într-un mod detaliat în lucrare. În timpul cercetării ilustrațiilor apărute în revista pentru copii „Napsugár” putem marca șase mari perioade stilistice de la începutul

¹ MURADIN Jenő: *Carte, Grafică Arta Cărților di Transilvania* , redactat de Kántor Lajos, Cluj, Editura Korunk-komp-press , 2011, p.13-21.

apariției revistei până în prezent: prima între 1957-1970, a doua între 1970-1978, a treia între 1978-1989, a patra între 1990-2000, a cincea între 2000-2009 și ultima din 2009 până în prezent. Fiecare perioadă stilistică avea două mari curente semnificative care se alterau în decursul perioadei respective.

Prima caracteristică se bazează pe ilustrațiile cu scop educativ, iar celălalt este caracterizat de idei stilistice preluate din curentul artistic al avangardismului. Aceste caracteristici au suferit mari transformări, fiind influențați de probleme sociale, stiluri noi internaționale de ilustrații și surse tehnice disponibile ale perioadei actuale.

Un alt rezultat al cercetării este întocmirea unei liste cu cei mai reprezentanți ilustratori, pe care putem considera și maeștri ilustrațiilor pentru copii. Cercetarea biografiei acestor maeștri a scos la iveală cum au încercat ei să prezinte stilul de viață din era comunismului și să atragă atenția asupra marilor probleme sociale. În acest sens revistele pentru copii, în special revista „Napsugár” le-a devenit un fel de loc de refugiu și care a avut mari influențe în schimbările majore ale ilustrațiilor după începutul mileniului XX.

Cuvinte cheie: ilustrații din reviste pentru copii, secolul XX, ilustratori din Transilvania, reviste literare pentru copii, cercetarea ilustrațiilor